

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
People Participation in Solid Waste Management
in Lam Ta Sao Sub-District Municipality, Wang Noi District
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

สุทธิพร จินดา¹ อนุวัต กระสังข์²
Sutthiporn Jinda, Anuwat Krasang

บทคัดย่อ (Abstract)

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ และ 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.968 สุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตาเสา จำนวน 392 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพรรณนาโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงสถิติอนุมานโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง ($R = 0.692$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน 3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) การตัดสินใจหรือคำสั่งจากหน่วยงานเทศบาลไม่มีความยืดหยุ่น ทำให้การจัดการหรือการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปได้อย่างลำบาก 2) ประชาชนมีโอกาสน้อยในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยให้แสดงออกทางความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในการทำงาน 3) การมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ต่อสังคม และชุมชนยังขัดกับผลประโยชน์ส่วนตัว 4) การต่อยอดทางความคิด บางครั้ง

Received: 2021-11-20 Revised: 2021-12-20 Accepted: 2021-12-29

^{1,2} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail:
ta555@windowslive.com

ต้องมีประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งการเสนอและประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของประชาชน; การบริหารจัดการขยะมูลฝอย; เทศบาลเมืองลำตาเสา

Abstract

Objectives of this thesis were: 1. To study the level, 2. To study the Four Paths of Accomplishment relations and 3. To study the problems, obstacles, and suggestions for the People Participation in Solid Waste Management in Lam Ta Sao Sub-District Municipality. Methodology was the mixed methods: The qualitative research collected data from 12 key informants and analyzed data by content analysis. The quantitative research collected data from 392 samples by stratified sampling method using questionnaires with the reliability value at 0.968 and analyzed data by percentage, mean and standard deviation and statistical inference by determining the Pearson Correlation Coefficient. Data from open-ended questions were analyzed by content analysis technique. **Findings were as follows:** 1. The overall the level of People Participation in Solid Waste Management in Lam Ta Sao Sub-District Municipality as a whole was at a high level. When classified by aspects was found that the aspiration (with a passion for planning) was at high level 2. The results of the analysis of the Four Paths of Accomplishment relations of People Participation in Solid Waste Management in Lam Ta Sao Sub-District Municipality. It was found that there was positive correlation ($R = 0.692$), with the statistically significant level at 0.01. 3. the problems, obstacles, and suggestions for the People Participation in Solid Waste Management in Lam Ta Sao Sub-District Municipality were as follows: 1) Decisions or command from municipality are not flexible working system. This makes the workers had difficult to work. 2) people have fewer opportunities to work together by expressing ideas that arise in work; 3) participation in social contributions. and the community is still contrary to personal interests Sometimes people need to get involved. Both proposed and evaluated as a practical guideline for people in the community.

Keywords: People Participation; Solid Waste Management; Lam Ta Sao Sub-District Municipality

บทนำ (Introduction)

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของมนุษยชาติ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองด้วยการกำหนดให้มีโครงการวันรณรงค์เพื่อโลกสะอาดเป็นครั้งแรกในปี 1993 เพื่อเชิญชวนให้ทุกประเทศได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ทุกคนได้เกิดตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนไทย คือ ประชาชนมักทิ้งภาระหน้าที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลด และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ การแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปที่เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียว แต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลักสำหรับแนวทางที่แก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองในภาคประชาชนนั้นสามารถใช้หลักการ 4 Rs สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่ 1) ลดการใช้ ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยใช้อย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น 2) การซ่อมแซม การซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นขยะ หรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่ 3) การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า 4) การนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น โดยประชาชนควรให้ความสนใจ มีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคต อีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น

การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการ ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ปัญหายายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้น เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลดังนี้ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 กำหนดว่า “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้ (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล” แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะในปัจจุบันนั้น คือการทำให้ขยะเหลือน้อยที่สุดและบำบัดที่เสียด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ในพื้นที่ของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเหล่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีประชากรแฝงเป็นชาวักมพูชาอยู่เป็นจำนวนมาก ขยะนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของประชากร ถ้าหากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้วปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอยจะต้องเกิดขึ้นอย่าง

แน่นอน ถ้ามองกันอย่างผิวเผินแล้วขยะมูลฝอยนั้นไม่ได้มีผลกระทบต่อมนุษย์มากทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อมนุษย์ยังอยู่ในขั้นที่ไม่รุนแรงมากนักผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงไม่ชัดเจนเท่าไร แต่ในความเป็นจริงแล้ว ขยะมูลฝอยจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก และจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ด้วย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจากขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค เช่น แมลงวันแมลงสาบ ยุง ฯลฯ และเป็นที่พักของหนูและสัตว์อื่น ๆ ขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ในเขตชุมชน หรือที่กองทิ้งไว้ในแหล่งกำจัดซึ่งไม่มีการฝังกลบหรือขณะที่ทำการเก็บขนโดยพาหนะที่ไม่มีการปกปิดอย่างมิดชิด ขยะมูลฝอยเหล่านั้นส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจออกมาเศษชิ้นส่วนของขยะมูลฝอยจะสามารถปลิวไปในอากาศ ทำให้เกิดความสกปรกแก่บรรยากาศ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์และความสกปรกให้กับบริเวณข้างเคียงได้นอกจากนี้ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้นาน ๆ จะมีก๊าซที่เกิดจากการหมักขึ้นได้แก่ ก๊าซชีวภาพ ซึ่งติดไฟหรือเกิดระเบิดขึ้นได้ และก๊าซไข่เน่า (ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์) ซึ่งส่งกลิ่นเหม็นกระจายไปทั่ว

ปริมาณขยะชุมชนเยอะจึงมีปัญหาส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนและที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง เนื่องจากวิธีการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองลำตาเสาใช้วิธีการฝังกลบบริเวณหมู่บ้าน ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขนาดเนื้อที่ 50 ไร่ ปัจจุบันใช้พื้นที่ไปเป็นจำนวน 6 ไร่ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่อยู่ในอำเภอน้อยได้นำขยะไปฝังกลบในบริเวณเดียวกัน ทำให้มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นมีปริมาณขยะมากกว่า 15 ตันต่อวัน แต่ด้วยปริมาณขยะมีอัตราการเพิ่มอย่างรวดเร็ว ทำให้พื้นที่บ่อฝังกลบไม่สามารถรองรับขยะได้อีก ปัจจุบันจึงใช้วิธีการเทกองทับลงบนพื้นที่บ่อฝังกลบเดิม ส่งผลให้เกิดปัญหามลภาวะทางกลิ่น ซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขยะให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ ประชาชนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้จะส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยของประชาชนมีสุขภาพที่ดี สภาพภูมิทัศน์มีความสวยงาม รวมถึงได้ประโยชน์จากการคัดแยกขยะนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัว และการนำกลับมาใช้ใหม่ทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและแยกขยะอย่างเป็นรูปธรรม จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของเทศบาลเมืองลำตาเสาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) คือการวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลำตาเสา ซึ่งมีจำนวน 19,824 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 392 คน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่ม 1) ผู้นำท้องถิ่น 2) ข้าราชการท้องถิ่น 3) นักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในมุมมองผู้บริโภค จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.60 - 1.00 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.968

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามโดยใช้ตารางแสดงร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ในการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาทธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสาว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานเนื่องจากระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันดับภาคชั้นและสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอน 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 69.60 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 ด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 อาชีพส่วนใหญ่อาชีพค้าขาย/รับจ้าง จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 81.40 รายได้ส่วนใหญ่เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000–15,000 บาทจำนวน 229 คนคิดเป็นร้อยละ 58.40 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอน 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่ออิทธิบาทธรรมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.62$ $\sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสรุปได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านวิมัสสาร ลงมาได้แก่ ด้านจิตตะ ด้านวิริยะ และด้านฉันทะ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อหลักของโคเฮนและอัทฮอฟฟ์ 4 ด้าน ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$ $\sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสรุปได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลักอิทธิบาทธรรมกับหลักของโคเฮนและอัทฮอฟฟ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการกับหลักของของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ 4 ด้าน ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .692$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านวิม้งสารองลงได้แก่ ด้านจิตตะ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 หลักอิทธิบาทธรรมมีความสัมพันธ์กับกับประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยอิทธิบาทธรรมมีความสัมพันธ์กับหลักของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสาในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปด้วยดี และมีความพึงพอใจ จึงยอมรับสมมติฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การบริหารจัดการขยะเป็นเรื่องที่ประชาชนและเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เข้ามามีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับภาครัฐในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและช่วยกันในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งบุคลากร เจ้าหน้าที่ ภาครัฐก็ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานในชุมชน และให้ข้อมูลเบื้องต้นให้กับประชาชนในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทางเทศบาลต้องนำเสนอรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยที่เป็นรูปธรรม โดยการวางแผนจัดการที่ดี และผู้บริหารต้องบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับแผนการดำเนินงานด้วย และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจและมีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มประชาชนและองค์การที่ดีจึงจะทำให้การตัดสินใจประสบความสำเร็จได้ การตัดสินใจนั้นจะต้องมีลักษณะสร้างสรรค์ที่เป็น การตัดสินใจ ด้านต่อมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เมื่อทุกภาคส่วนได้วางแผนงาน และตัดสินใจในการดำเนินงานแล้วนั้น ในส่วนของเทศบาลได้ส่งเสริม ชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น และเน่าเสีย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ ประกอบกับการให้ความรู้กับประชาชนในการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง ถูกวิธี และด้านต่อมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งเทศบาลและประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการกำจัดขยะมูลฝอย เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้นในการคัดแยกขยะไปขาย มีการกระจาย

โอกาสทางการพัฒนา การรับความรู้ แนวความคิดและการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ มากขึ้นเป็นต้น ทั้งนี้ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมที่ดีในชุมชน ที่เกิดจากการร่วมมือ ร่วมใจ และสามัคคีกันพัฒนาที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่มากขึ้น เพราะถ้าอากาศดี สิ่งแวดล้อมดี ชีวิตทุกคนในชุมชนก็มีความสุขเช่นกัน และด้านสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพราะแน่นอนว่าหลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้วนั้น ก็ต้องมีการประเมินผลที่ทำว่า ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือไม่ อย่างไร เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลที่หลากหลายจากการประเมิน เพื่อเขียนรายงานและนำเสนอ เผยแพร่ให้ตรงกับความต้องการหลากหลายของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ การนำเสนอข้อมูล ที่ได้จากการประเมินนั้นถือว่ามีความน่าเชื่อถือประมาณหนึ่ง เพราะเป็นข้อมูลที่เกิดจากการดำเนินการจริง และปฏิบัติจริง ล้วนแล้วแต่มีความชัดเจนของการทำงาน ทำให้ทราบข้อมูลอย่างแท้จริง ทั้งนี้การดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการดำเนินงานที่ผู้บริหาร ในส่วนของภาครัฐ ทั้งเทศบาลลำตาเสาก็ผลักดัน ขับเคลื่อน ให้ชุมชนมีบรรยากาศที่น่าอยู่ขึ้น สะอาด มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีมลพิษทางอากาศ ซึ่งสิ่งแวดล้อมดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการอยู่อาศัย ซึ่งได้มีการวางแผน และดำเนินงาน ติดตามงาน อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก และประกอบกับประชาชนในชุมชน มีความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น ทุกคนได้เห็นปัญหาตรงนี้ร่วมกัน และได้ร่วมมือ ร่วมใจกัน ในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และการเป็นอยู่ในชุมชนมีการพัฒนามากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

อภิปรายผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกล้าที่จะเสนอปัญหาและความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนร่วมกับเทศบาลทั้งมีส่วนคิดวิเคราะห์ปัญหาโครงการ/กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันพร้อมทั้งมีการหาแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรของเทศบาลและการวางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นใน

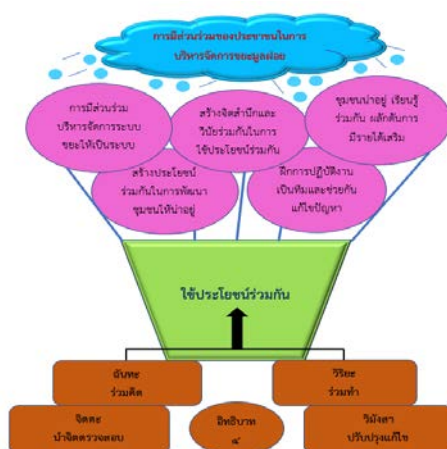
ชุมชนจากเมื่อก่อนประชาชนได้รับข่าวสารน้อยมากในการประชาสัมพันธ์ หรือณรงค์ให้ช่วยกัน เสนอปัญหาหรือร้องทุกข์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลังจากการทุกฝ่ายได้ทราบถึงปัญหาด้านต่าง ๆ แล้วนั้นทุกฝ่ายได้มีการร่วมมือกันเพื่อรักษาความสะอาดในชุมชนทำให้ประชาชนมีความเข้าใจ และได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเหล่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลักอิทธิบาทธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเหล่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง กล่าวคือเมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมเข้าหากันเพื่อทำประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบันและอนาคตโดยเป็นทั้งเครื่องมือหนึ่งในการบริหารโครงการไปสู่เป้าหมายและเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (accountability) ด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (non-profit organization) ที่ใช้ทรัพยากรสาธารณะในการดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่สังคมที่จำเป็นต้องแสดงถึงความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรสาธารณะร่วมกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเหล่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังนี้

องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัย คือ ร่วมคิด ร่วมทำ นำจิตตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยมีแนวทางตามหลักของอิทธิบาท 4 ในกระบวนการทำงาน ทำให้รูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่และประชาชน ทำให้ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อ และเข้าไปทำลายระบบสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ ของเทศบาลลำตาเสา และสามารถนำขยะชนิดต่าง ๆ มาทำประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำ และแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) ได้เช่นกัน

1. ร่วมคิดแบบฉันทะ (พอใจในการทำงานนั้น ๆ)

ร่วมคิดโดยใช้ฉันทะ คือ ความพอใจในการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ในกลุ่มงาน เมื่อทำงานด้วยความพอใจแล้ว การทำงานก็สามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานขององค์กรได้

2. ร่วมทำแบบวิริยะ (พากเพียรพยายามในการทำงาน)

ร่วมทำโดยใช้วิริยะ คือ ความเพียรในการลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ทำตามขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน ถ้าประชาชนมีความพากเพียรในการทำงาน ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ ใส่ใจ ไม่หวังประโยชน์ส่วนตน ในการทำงานก็จะประสบผลสำเร็จมากขึ้น

3. ร่วมตรวจสอบแบบจิตตะ (เอาจิตฝึกฝนตรวจสอบงาน)

ร่วมตรวจสอบโดยใช้จิตตะ คือ การที่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ใช้จิตใจฝึกฝนในการตรวจสอบในแต่ละกระบวนการทำงาน เช่น การวางแผนงาน การลงมือปฏิบัติงาน เมื่อใช้การฝึกฝนตรวจสอบงานทำให้ลดข้อผิดพลาดในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น

4. ร่วมปรับปรุงแบบวิมังสา (ปัญญาปรับปรุงแก้ไข)

ร่วมปรับปรุงโดยใช้วิมังสา คือ การที่เจ้าหน้าที่และประชาชนร่วมกันระดมสมองในการคิดปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในแต่ละกระบวนการทำงาน ด้วยปัญญาที่เกิดจากการใคร่ครวญตรวจสอบกระบวนการทำงานและหาข้อผิดพลาดของงาน นั้น ๆ ทำให้เข้าใจในปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย และรูปแบบในการจัดการระบบขยะมูลฝอยให้ชัดเจน ต้องจัดทำแผนให้ครอบคลุมและวางเป้าหมายให้ชัดเจน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการระบบในการดำเนินโครงการอย่างจริงจังกับชุมชนทำให้เกิดความคุ้นชินกันในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานกับประชาชนในชุมชน

1.3 ผู้นำชุมชนต้องมีการนำแผนมาแจ้งให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่องของขอบเขตในการทำงานกับเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน

1.4 ฝ่ายที่ดูแลพื้นที่ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงรุกเพื่อนำไปประกอบการดำเนินงานในทุกครั้งและศึกษาข้อมูลเชิงรุกมากกว่านี้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยระดับจังหวัด หรือระดับภาค

2.2 การประยุกต์หลักธรรมในการดำเนินงาน และสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชน

2.3 หน่วยงานควรออกมาให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชนในด้านการจัดการขยะอย่างจริงจัง

2.4 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานในการมีส่วนร่วมการจัดการขยะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีการนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ถูกจุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชุตีระ ระเบียบ และคณะ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2552). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ ฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ. (2540). *หลักการพัฒนาชุมชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระพงษ์ แก้วทวงษ์. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งประชาคมประชาสังคม*. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). *จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. เชียงใหม่: สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูง ไทย-เยอรมัน.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประกอบ กรณสูตร. (2552). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ประพันธ์ วรณบวร. (2543). *รูปแบบของการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Arnstein, S. R. A Ladder of Citizen Participation. (1969). *Journal of the American Planning Association*. 35(4), 69.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural

Development Committee Center for International Studies: Cornell
University.